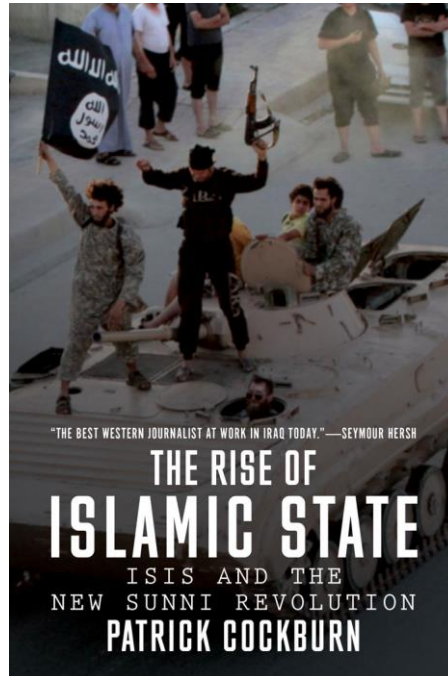

Patrick Cockburn

Islamiska statens framväxt

Cockburn har nyligen kommit ut med en ny bok om Islamiska Staten¹. Med anledning av det publicerade dagstidningen *The Independent* 1 februari 2015 följande artikel.

Hur böcker kan besegra Isis: Patrick Cockburn kunde uppdatera sin banbrytande bok "The Rise of the Islamic State" medan han var med om attackerna i Bagdad

När Islamiska staten i fjol ryckte fram med svindlande hastighet tvekade omvärlden över hur man skulle reagera på detta, förståelsen av en komplex fiende begränsades av medier fixerade vid ständiga nyhetsuppdateringar och en förlagsindustri med en långsamhet som innebär att djupanalyser förvandlats till historia när publicering väl blivit av. Ändå tror Patrick Cockburn att det finns andra möjligheter ...

Jag tycker fortfarande att det är förvånande att inga utländska regeringar lade märke till den växande styrkan hos Islamiska staten i Irak och Levanten (tidigare känd som Isis) under det halvtannat år som föregick erövringen av stora delar av norra Irak i juni 2014.

Det fanns gott om belegg för att Isis och al-Qaida-liknande organisationer blev starkare för varje dag som gick i Irak och Syrien, men i januari i fjol jämförde president Obama lättsinnigt Isis med ett basketbollag på amatörnivå, som aldrig hade någon storhetstid att se fram emot och vars verksamhet i stort sett kunde ignoreras.

Obama höll sitt tal efter att Isis intagit staden Falluja 65 kilometer väster om Bagdad och som den 350 000 man starka irakiska armén inte klarade av att återta. Sommaren före hade Isis framgångsrikt attackerat det beryktade Abu Ghraib-fängelset och fritagit flera hundra av sina mest erfarna soldater där. I övningsläger i ökenområdena i Irak och Syrien tränade Isis soldater för de spektakulära framryckningarna på sommaren 2014, som skulle leda till ett "kalifat" med samma yta som Storbritannien och som försvarades av en armé starkare än många av FN:s medlemsstater kan uppvisa.

¹ Patrick Cockburn, *The Rise of Islamic State: ISIS and the New Sunni Revolution*, Verso Books 2015 (paperback)

Omvärlden kanske togs på sängen av Isis' explosionsartade framväxt, men politiker i Irak hade i årtal varnat mig för att om kriget i Syrien fortsatte skulle det leda till att Irak destabiliserades och att inbördeskriget mellan sunnimuslimer och shiiter skulle återupptas i full skala. De förutsade också, med olika grad av eftertryck, att Iraks armé var genomrutten och korrupt och inte i stånd att strida.

Jag hade skrivit om hur Isis och andra jihadister i Irak och Syrien vuxit i styrka från andra halvåret 2013. I december 2013 utsåg jag i *The Independent* ledaren för Isis, Abu Bakr al-Baghdadi, till Årets man i Mellanöstern. I mars i fjol skrev jag en serie på fem artiklar i tidningen med rubriken "Andra akten för al-Qaida" och där första meningen lød: "Al-Qaida-liknande organisationer, med uppfattningar och metoder som liknar dem som låg bakom 11 september har under de tre senaste åren blivit till en dödligt mäktig kraft från Tigris till Medelhavet."²

De fem artiklarna försökte visa hur starkt Isis blivit i Irak och att man var i stånd att utkräva skatter i sunniarabiska städer som Mosul och Tikrit, som formellt stod under kontroll av regeringen i Bagdad. Jag skrev att "Kriget mot terrorism" blivit ett bedrövligt misslyckande och att USA och många av dess allierade "börjat använda sig av metoder, som tidigare förknippats med polisstater, som fängslanden utan rättegång, utlämningar, tortyr och spioneri på hemmaplan". Artikelserien väckte visst intresse bland sådana som följde utvecklingen i Irak och Syrien på nära håll, men i övrigt blev jag besviken över att så få insåg faran.

Kort därpå deltog jag i Amman på en konferens om Syrien med experter på Mellanöstern i. Där förklarade jag att Isis redan var tillräckligt starkt för att kunna operera över ett ansenligt landområde. Den ende som verkade helt överens med mig var Gareth Stansfield, professor i Mellanösternfrågor och chef för *Institute of Arab and Islamic Studies* vid universitetet i Exeter och väl insatt i läget i Irak. Annars fick jag känslan av att de övriga på konferensen betraktade våra synpunkter som överdrivna, för att inte säga udda.

För ett så komplext ämne krävs en hel bok för att kunna förklara vad som händer, men det kändes ganska skrämmande, när jag insåg att de förläggare jag talade med var inne på att ge ut boken om ett år eller drygt det. Jag tänkte dystert att Isis, som redan gjort sig känt för hastigheten i sina våldsamma attacker, sannolikt skulle röra sig mycket snabbare än förlagsvärlden.

Jihadisterna i Syrien och Irak hade snabbt lärt sig att använda nätet och sociala medier för att sprida sitt budskap och jag begrep inte varför inte också förläggare skulle kunna göra det. Jag hade varit lika frustrerad åtta eller nio år tidigare då jag ville skriva en bok om invasionen av Irak och efter spelet till den. Min dåvarande litterära agent hade talat om för mig att "förläggare vill inte binda sig för beställningar av böcker om kriget i Irak, eftersom de är oroliga för att det ska vara över när boken kommer ut och bli sittande med en massa böcker som inte går att sälja". På grund av den tid som hinner gå mellan en beställning och utgivning kunde jag förstå synpunkten. Till sist bad Tom Penn på *Verso* mig att skriva en bok med titeln *The Occupation: War and Resistance in Iraq*, som utkom 2006 och som gick ganska bra.

Det här innebär inte att inte bra böcker blivit skrivna om invasionen och ockupationen av Irak. Det gjorde det och jag recenserade många av dem åren efteråt. Men jag tyckte ofta det var synd att så många av de bästa böckerna skulle komma ut månader eller år efter att nyhetsintresset flyttat vidare till något annat.

Diskussionen om vad som borde göras i Irak var förbi när böckerna utkom och de berövades därför sina möjligheter att påverka den allmänna opinionen medan den fortfarande höll på att utformas. Mellan 2003 och 2008, då jag var på plats i Bagdad, skrev jag nästan dagligen rapporter för *The Independent*, vanligen publicerade dagen därpå, samt en rad essäer för *London Review of Books*, där de publicerades efter några veckor. Men om jag skulle skriva en bok insåg jag att i en epok av

² Hela artikelserien finns översatt till svenska: [Andra akten för al-Qaida - artikelserie](#)

internet och ögonblickliga kommunikationer rörde sig förläggarna med en takt som Caxton och Gutenberg skulle ha känt igen, dvs det tog månader eller år innan en bok blev publicerad.

Ett resultat av mina artiklar om hotet från Isis blev att jag fick en inbjudan från ett kulturinstitut i New York, *Alwan for the Arts*, som såg till att jag i april fick föreläsa vid Columbiauniversitetet och City University i New York om al-Qaidas och Isis' framväxt i Mellanöstern.

Bland dem som kom för att lyssna fanns min tidigare förläggare Colin Robinson, som beställt två böcker av mig när han arbetat på Simon & Schuster, ett stort förlag i New York. Jag hade med intresse läst en artikel han skrivit ett år tidigare om "Ten Ways to Save the Publishing Industry", där han pläderade för snabb utgivning, där boken först skulle gå direkt från förläggaren till läsaren som pocket eller ebok; i ett senare skede skulle den gå till bokhandlarna.

Jag tyckte detta var mycket intressant. Han skrev att "för böcker som handlar om aktuella frågor eller som bryter kulturella trender ... är fördelarna enorma med den snabbare omsättning digital publicering direkt riktad till läsarna innebär". Han betonade att kvalitetskraven fortsatt måste vara mycket höga för att skilja boken från den stora informationsmängd som täpper till Internet.

Efter min föreläsning på City University sade Robinson att han ville att det förlag han startat, OR Books, skulle ge ut en bok av mig om Isis' uppgång och för att göra erbjudandet verkligt lockande sade han att han kunde publicera den sex veckor efter att ha fått den färdiga texten. Boken skulle heta *The Jihadis Return: Isis and the New Sunni Uprising*.

Jag var klar med större delen av boken i början av juni i fjol och var nästan omedelbart tvungen att omarbeta den. Jag hade tänkt återvända till Irak när boken var klar för att skriva om utländska jihadistiska självmordsbombare som tagit sig in från Turkiet först till Syrien och därefter vidare till Irak för att där spränga sig själva i luften och orsaka enorma offer bland civilbefolkningen. Väl-informerade irakier berättade att fem av 15 irakiska armédivisioner hade lidit nederlag med svåra förluster i Anbarprovinsen, ett gigantiskt område i västra Irak.

Det råkade bli så att jag kom iväg lite sent till Bagdad, eftersom Isis den 10 juni intog Mosul, Iraks nordliga huvudstad, och på bara några dagar dragit söderut för att nästan nå Bagdad. Stämningen i Bagdad var spänd, lätt hysterisk, eftersom ingen visste om nästa drag från Isis skulle vara att storma huvudstaden. Jag tillbringade en natt på mitt vanliga hotell, men jag var enda gästen, vilket inte kändes helt tillfredsställande. Jag flyttade över till en vän, som sade att han inte trodde att Isis skulle attackera staden – men jag lade också märke till att han höll på med att justera sikten på sin Kalashnikov.

Jag kände en lätt besk tillfredsställelse över att se min bedömning av Isis och svagheter hos den irakiska staten bli alltför väl bekräftad på slagfältet. Men jag var också bara alltför medveten om att jihadisterna, som en afghansk journalist betecknat som "heliga fascister", förde med sig död, terror och elände för irakierna, ett folk som jag blivit djupt fäst vid alltsedan min första resa i landet 1977.

Under min tid i Irak uppdaterade jag och skrev om min bok för att få med de senaste händelserna, som när al-Baghdadi utropade ett kalifat och Isis' framgångsrika operationer under tre månader. Boken kom ut i augusti som pocket och ebok, den såldes bra och hade snabbt blivit översatt till elva språk. Jag hade varit orolig för att boken, oavsett hur nära den var kopplad till den aktuella utvecklingen men bara såld via en enda förläggares hemsida, skulle passera obemärkt. Men tvärtom upptäckte jag, på grund av dess aktualitet, att jag blev överhopad med förfrågningar om intervjuer. Boken håller nu på att ges ut på nytt i Storbritannien och USA av *Verso* under titeln *The Rise of Islamic State: Isis and the New Sunni Revolution*.

Jag hoppas att den kommer att fylla en stor lucka i folks kunskaper om händelserna i Irak och Syrien och Mellanöstern mer allmänt. Det betyder inte nödvändigtvis att nyhetsrapportering i tidningar, radio och tv om kriserna i Mellanöstern är dåliga, utan bara att kvaliteten och mängden av den information som förs vidare begränsas av kraven på att daglig rapportering måste ske snabbt och kortfattat. Då går det kort och gott inte att förklara något så komplext som orsakerna till

Islamiska statens framväxt. Det kan bara göras genom böcker som baseras på att de innehåller kunskap och står nära skeendet. Att läsa dem är inte bara bästa sättet att förstå vad som händer; det är enda sättet. Skolor, universitet och förläggare betonar inte detta tillräckligt mycket.

Översättning: *Björn Erik Rosin*

Lästips – recension av Cockburns nya bok:

Lars Linder: [Irakfiaskot öppnade för IS expansion](#) (ur DN)

Om al-Qaida och IS/ISIS finns av Cockburn bl a följande på marxistarkivet:

[Andra akten för al-Qaida - artikelserie](#) (mars 2014)

[ISIS vs. Shiamiliserna. Irak på randen av ett obarmhärtigt religiöst krig](#) (juli 2014)

[Hur Isis blev den ångvält det är idag](#) (augusti 2014)

[Isis befäster sin ställning](#) (augusti 2014)

[Ett omöjligt krig.](#) Om kampen mot Islamiska staten (september 2014)

Tariq Ali & Patrick Cockburn: [Isis och bakgrunden till nya kriget i Mellanöstern](#) (september 2014)

Se även:

Walead Farwana: [Islamiska statens historia](#)

[Vänsterpress om Islamiska staten – september 2014](#)

[Vänsterpress om Islamiska staten, Irak och Syrien – september 2014](#)